

Bảy điểm mà tòa chấp nhận có thẩm quyền là các điểm liên quan đến quy chế của đảo, các thực thể được yêu cầu xem xét là đảo đá nên không có vùng được quy định kinh tế và thẩm lục đến 200 hải lý; vấn đề nghề cá và phi bão và môi trường; vấn đề đánh bắt cá của ngư dân Philippines tại bãi Hoàng Nham do bãi Trung Quốc công nhận; nghề cá và phi bão an toàn khi đi lại trên biển.

Philippines kiện Trung Quốc với một số khía cạnh trong tranh chấp tại Biển Đông bằng việc đề trình thông báo khởi kiện ra tòa án Trọng tài Quốc tế thành lập theo Phụ lục VII vào ngày 22/1/2013. Trung Quốc ngay sau đó đã tuyên bố không tham gia vụ kiện và trình lại thông báo của Philippines. Tiếp theo, hai số gồm 4000 trang lập luận và vấn đề thẩm quyền của tòa và nội dung của vụ kiện đã được Philippines đề trình lên Tòa Trọng tài vào ngày 30/3/2014 [\[1\]](#).

Vụ kiện mang tính chất phức tạp cao do liên quan đến nhiều dạng tranh chấp cả về vùng biển, khả năng yêu sách chủ quyền và xác định vùng biển cho các cấu tạo địa lý trên biển và giá trị pháp lý của đường lưỡi bò của Trung Quốc. Về mặt công pháp phức tạp hơn khi Trung Quốc là một bên chính trong vụ kiện nhất quyết không

chịu tham gia vụ kiện trên cơ sở cái gì là tòa không có thẩm quyền xét xử vụ kiện. Cơ sở mà Trung Quốc nêu ra bao gồm đây là các tranh chấp chủ quyền lãnh thổ không thuộc phạm vi của Công ước Luật biển 1982 và các tranh chấp phân định biển mà Trung Quốc đã tuyên bố không chấp nhận giới quyết định bằng pháp tài phán. Trung Quốc cũng còn cho rằng việc Philippines kiện Trung Quốc là vi phạm các thoả thuận giữa Trung Quốc và Philippines về giới quyết tranh chấp bằng biển pháp đàm phán song phương và Tuyên bố chung về của các bên tại Biên bản (DOC) [2].

Trải qua hơn ba năm xem xét, hàng nghìn trang hồ sơ và các phiên tranh tụng, ngày 29/10/2015 tòa đã ra phán quyết về thẩm quyền xét xử vụ việc. Nội dung vụ kiện tiếp tục được xem xét trong phán quyết cuối cùng, dự kiến công bố vào nửa cuối năm 2016.

Theo phán quyết về thẩm quyền ngày 29/10/2015, tòa đã bác bỏ lập luận về mặt thực tế của Trung Quốc rằng giữa Philippines và Trung Quốc có các cơ chế thoả thuận song phương để giới quyết tranh chấp; và hai nước cũng có Tuyên bố chung về các bên về Biên bản (DOC2002) và Hiệp ước Thân thiện Hữu nghị và Hợp tác (TAC) của ASEAN để giới quyết tranh chấp. Tòa cho rằng, các tuyên bố và Hiệp định này không ràng buộc và các bên không có cơ chế để biển pháp tài phán khác [3]

. Về khía cạnh nội dung, trong số 15 điểm Philippines kiện Trung Quốc, Tòa không đồng ý có thẩm quyền xét xử về 7 nội dung khi kiện của Philippines. Thẩm quyền về 8 nội dung khi kiện còn lại sẽ được Tòa tuyên bố sau khi tiếp tục nghiên cứu hồ sơ bổ sung trong phiên xét xử về nội dung. Như vậy, theo quy định của luật pháp quốc tế, đối với 7 điểm mà tòa tuyên bố có thẩm quyền để xem xét có nghĩa là chấp nhận đây sẽ là các điểm phù hợp với mặt pháp lý để tòa xét xử trong phiên nội dung tiếp. Việc tòa chấp nhận sẽ xem xét 7 trong 15 nội dung điểm kiện chỉ là không đồng ý về thẩm quyền xét xử của Tòa, không phải là nhận định 7 nội dung điểm kiện này sẽ được xét xử có lợi hay hại cho bất cứ bên nào, việc phân định đúng sai sẽ được quyết định vào phiên tiếp theo.

Cơ thể 7 nội dung được tòa chấp nhận sẽ xét xử như sau [4]:

1. Bãi công Hoàng Nham không có vùng được quyền kinh tế hoặc thềm lục địa

2. Rạn Vành Khăn, Bãi Cỏ Mây và đá Subi là các thực thể lúc nổi lúc chìm do đó không có lãnh hải, vùng đặc quyền kinh tế hay thềm lục địa và không phải là đảo công nhận hải lãnh thềm;

3. Rạn Gaven và Rạn Mc Kennan (bao gồm đá Huy G) là các thực thể lúc nổi lúc chìm không có lãnh hải, vùng đặc quyền kinh tế hoặc thềm lục địa, nhưng ngấn nước thấp nhất có thể được sử dụng làm đường cơ sở để đo chiều rộng lãnh hải của đá Nam Yết và Sinh Tồn.

4. Rạn Góc Ma, Châu Viên và Chỗ Thấp không có vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa

5. Trung Quốc đã ngăn cản ngư dân Philippines một cách trái pháp luật thực hiện các hoạt động đánh cá truy tìm sinh tồn tại bãi Hoàng Nham.

6. Trung Quốc đã vi phạm nghĩa vụ quy định trong Công ước Liên Hợp quốc về Luật biển (UNCLOS) phải báo v và báo tin môi trường biển tại bãi Hoàng Nham và Bãi Cỏ Mây;

7. Trung Quốc đã vi phạm các nghĩa vụ quy định trong Công ước điều kiện các tàu chèo pháp của mình một cách nguy hiểm gây ra nguy cơ và chèn ép một cách nghiêm trọng đối với các tàu bè của Philippines đang đi lại tại khu vực gần bãi Hoàng Nham.

Nhìn vào nội dung của 7 điểm mà tòa chấp nhận có thềm quyền, có thể nhận thấy đây là các điểm liên quan đến quy chế của đảo, có thể là các thực thể được yêu cầu xem xét là đảo đá nên không có vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa 200 hải lý; vấn đề nghĩa vụ phải báo v và báo tin môi trường; vấn đề đánh bắt cá của ngư dân Philippines tại bãi Hoàng Nham do bộ Trung Quốc cản trở; nghĩa vụ phải đảm bảo an toàn khi đi lại trên biển. Các vấn đề được tòa xem xét có thềm quyền này đều không liên quan đến phân định biển, chế độ lãnh thềm như Trung Quốc đã lập luận bác bỏ thềm quyền của tòa. Hơn nữa, hai điểm cuối về nghĩa vụ phải tuân theo Công ước Liên Hợp quốc về Luật biển phải báo v và báo tin môi trường và điều kiện các phương tiện tàu thuyền đi lại trên biển an toàn không gây nguy hiểm đến

phương tiện của các nước khác là quy định chung áp dụng đối với tất cả các nước và không liên quan đến tranh chấp lãnh thổ hay vùng biển.

Các nội dung khác còn lại mà tòa chưa xem xét có thể quy định hay không là những nội dung liên quan đến cơ sở pháp lý của đường lưỡi bò; và việc xác định các hành động liên quan đến việc vi phạm thực hiện chủ quyền và quyền chủ quyền trên mặt biển đã nằm trên thềm lục địa của Philippines.

Các hoạt động của tòa tiếp theo và phản ứng của các bên

Theo thông cáo báo chí ngày 30/11/2015, tòa sẽ xem xét đưa ra phán quyết về nội dung vạ 7 điểm đã nêu trên. 8 điểm còn lại tòa sẽ tiếp tục nghiên cứu hỏi và bổ sung từ các bên (từ Philippines và Trung Quốc (Trung Quốc tiếp tục tuyên bố không chấp nhận tòa có thẩm quyền và không tham gia [5])) và ra kết luận từ phán quyết cuối cùng [6].

Theo quy định của Công ước luật biển, quyết định của tòa trong vụ kiện Philippines và Trung Quốc này sẽ là cuối cùng, không thể bị kháng cáo và ràng buộc tất cả các bên tham gia. Do đó, Philippines và Trung Quốc đều có nghĩa vụ phải tuân theo phán quyết của tòa cho dù kết quả của phán quyết đó là có lợi hay bất lợi cho các nước này và cho dù một bên thành viên của Công ước là Trung Quốc [7].

Có tuyên bố không chịu chấp nhận phán quyết thì phán quyết vẫn có tính chất ràng buộc về mặt pháp lý. Việc Trung Quốc không chịu tuân theo phán quyết của tòa sẽ làm ảnh hưởng đến uy tín của nước này trong các mối quan hệ quốc tế. Còn với Philippines, nước này luôn thể hiện sẵn sàng hợp tác vai trò của tòa án với việc giải quyết tranh chấp. Một học giả của Philippines đã bình luận trên trang web amti.csis.org rằng việc tòa ra phán quyết có thẩm quyền xét xử vụ kiện Philippines với Trung Quốc là có lợi cho các quốc gia khác liên quan vì các quốc gia có tranh chấp trên biển với Trung Quốc sẽ có cơ sở pháp lý để tìm cách áp dụng biện pháp pháp lý tương tự cho một số tranh chấp của họ với Trung Quốc để tòa giải quyết. [8]

Nguyễn Thái Giang, Học viên Ngoại Giao

Bài viết thuộc bản quyền Nghiên cứu Biển Đông. Mọi ngành nghề đều được đăng

đường link bài viết, không đăng lại khi chưa có sự đồng ý của Ban Biên tập.

[\[1\]](#) Xem thêm bài c̄nh c̄a v̄ kīn trong thông cáo báo chí ngày 30/11/2015 c̄a toà t̄i <http://www.pcacases.com/web/sendAttach/1524>

[\[2\]](#) Xem thêm v̄ l̄p tr̄ng v̄ v̄ kīn c̄a Trung Qūc t̄i http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1217147.shtml

[\[3\]](#) Xem thêm phán quȳt c̄a toà t̄i <http://www.pcacases.com/web/sendAttach/1506>

[\[4\]](#) Xem b̄n thông cáo báo chí ngày 30/11/2015 v̄ 7 trong 15 đīm toà tuyên b̄ có th̄m quȳn xét x̄ t̄i <http://www.pcacases.com/web/sendAttach/1524>

[\[5\]](#) http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1310474.shtml

[\[6\]](#) Nh̄ đã trích d̄n t̄i thông cáo báo chí ngày 30/11/2015 c̄a toà t̄i <http://www.pcacases.com/web/sendAttach/1524>

[\[7\]](#) Trích d̄n nh̄ trên, Trung Qūc v̄n tīp t̄c nhīu l̄n kh̄ng đ̄nh ̄ nhīu c̄p và m̄i n̄i toà không có th̄m quȳn xét x̄ v̄ án và Trung Qūc có quȳn không ch̄p nh̄n phán quȳt.

[\[8\]](#) Xem thêm ý kīn h̄c gī Philippines t̄i <http://amti.csis.org/implications-of-the-philippines-v-china-award-on-jurisdiction/>

